

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

**DĖL PAREIŠKĖJOS LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIŲ GRUPĖS
PRAŠYMO IŠTIRTI LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO STATUTO
198 STRAIPSNIO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO 2019 M. RUGPJŪČIO
20 D. PROTOKOLINIO NUTARIMO NR. XIII-2412 „DĖL ĮGALIOJIMŲ
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBEI SUTEIKIMO IŠ NAUJO“ ATITIKTĮ
LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI GRAŽINIMO**

2019 m. rugsėjo 19 d. Nr. KT26-S15/2019

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Janinos Stripeikienės, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvarstė pareiškėjos Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą Nr. 1B-17/2019.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Konstituciniame Teisme gautas pareiškėjos Seimo narių grupės prašymas iširti, ar:
 - „Lietuvos Respublikos Seimo statuto 198 straipsnis neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 92 straipsnio penktajai daliai ir 101 straipsnio antrajai daliai“;
 - „Lietuvos Respublikos Seimo 2019 m. rugpjūčio 20 d. protokolinis nutarimas Nr. XIII-2412 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos Vyriausybei suteikimo iš naujo“ neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 92 straipsnio penktajai daliai ir 101 straipsnio antrajai daliai“.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

2. Pareiškėja Seimo narių grupė prašo iširti Seimo statuto 198 straipsnio, Seimo 2019 m. rugpjūčio 20 d. protokolinio nutarimo Nr. XIII-2412 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos

Vyriausybei suteikimo iš naujo“ (toliau – ir Seimo protokolinis nutarimas) atitiktį Konstitucijos 92 straipsnio 5 daliai, 101 straipsnio 2 daliai.

2.1. Seimo statuto (1998 m. gruodžio 22 d. redakcija) 198 straipsnyje „Įgaliojimų Vyriausybei suteikimas iš naujo“ (toliau – Seimo statuto 198 straipsnis) nustatyta:

„1. Kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų, Vyriausybė iš naujo turi gauti Seimo įgaliojimus. Priešingu atveju Vyriausybė turi atsistatydinti.

2. Įgaliojimams iš naujo gauti Ministras Pirmininkas turi pristatyti naujai paskirtą ministrą ne vėliau kaip per 7 dienas po to, kai buvo padarytas paskutinis ministrų pakeitimas, viršijantis pusę visų ministrų skaičiaus, Seimo sesijos metu arba per 7 pirmąsias kitos Seimo sesijos dienas, jeigu toks pakeitimas buvo padarytas tarp sesijų, ir pateikti Vyriausybės programos pakeitimus, jeigu jų buvo padaryta.

3. Pristatymo metu Seimo nariai gali užduoti klausimų Ministrui Pirmininkui ir naujai paskirtam ministrui (iš viso iki 30 minučių).

4. Jeigu pateikiami Vyriausybės programos pakeitimai, svarstymas tęsiamas šio statuto 194 ir 195 straipsniuose nustatyta tvarka.

5. Priešingu atveju iš karto po ministro pristatymo rengiama diskusija, po kurios Seimas gali balsuoti dėl įgaliojimų Vyriausybei suteikimo arba nutarti perduoti klausimą svarstyti komitetams ir frakcijoms, bet ne ilgiau kaip 7 dienas.

6. Seimo posėdyje diskusija rengiama po to, kai pateikiamos komitetų ir frakcijų išvados, bet ne vėliau kaip po savaitės ir dėl įgaliojimų suteikimo Vyriausybei balsuojama išklaudus papildomą Ministro Pirmininko pranešimą (iki 30 minučių).“

Taigi Seimo statuto 198 straipsnyje nustatyta įgaliojimų Vyriausybei suteikimo iš naujo pasikeitus daugiau kaip pusei ministrų tvarka. Pažymėtina, kad šiame Seimo statuto straipsnyje nėra nustatyta, kokį teisės aktą turi priimti Seimas iš naujo suteikdamas įgaliojimus Vyriausybei.

2.2. Seimo protokoliniame nutarime nustatyta:

„Lietuvos Respublikos Seimas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo statuto 198 straipsniu, nutaria:

Suteikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei įgaliojimus iš naujo pagal Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą.“

Taigi, kaip nurodyta pareiškėjos ginčijamame Seimo protokoliniame nutarime, kuriuo nutarta suteikti Vyriausybei įgaliojimus iš naujo pagal nurodytu Seimo nutarimu patvirtintą Vyriausybės programą, jis yra priimtas vadovaujantis ginčijamu Seimo statuto 198 straipsniu.

3. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnio 1 dalies 8 punktą prašyme ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, kuriuo kreipiamasi į Konstitucinį Teismą, turi būti

nurodyta pareiškėjo pozicija dėl teisės akto atitikties Konstitucijai ir tos pozicijos juridinis pagrindimas su nuorodomis į įstatymus.

3.1. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad pareiškėjo pozicija dėl teisės akto (jo dalies) atitikties Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį turi būti nurodyta aiškiai, nedviprasmiškai, prašyme turi būti išdėstyti argumentai ir motyvai, pagrindžiantys pareiškėjo abejonę dėl teisės akto (jo dalies) atitikties Konstitucijai. Prašyme ištirti teisės akto (jo dalies) atitiktį Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį taip pat turi būti aiškiai nurodyti teisiniai motyvai, pagrindžiantys pareiškėjo abejonę dėl kiekvieno konkrečiai nurodyto ginčijamo teisės akto (jo dalies) straipsnio (jo dalies) ar punkto, kurio atitiktimi konkrečiai nurodytoms Konstitucijos nuostatoms pareiškėjas abejoja. Priešingu atveju prašymas ištirti teisės akto (jo dalies) atitiktį Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį laikytinas neatitinkančiu Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnio reikalavimų (*inter alia* 2004 m. balandžio 16 d., 2016 m. rugpjūčio 29 d., 2018 m. spalio 5 d. sprendimai).

3.2. Prašyme ištirti teisės akto (jo dalies) atitiktį Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį nenurodžius *inter alia* teisinių motyvų, pagrindžiančių pareiškėjo abejonę dėl kiekvieno konkrečiai nurodyto ginčijamo teisės akto (jo dalies) straipsnio (jo dalies) ar punkto, kurio atitiktimi konkrečiai nurodytoms Konstitucijos nuostatoms pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį pareiškėjas abejoja, ir tokį prašymą priėmus nagrinėti Konstituciniame Teisme bei pagal jį pradėjus bylą, būtų suvaržytos ir suinteresuoto asmens – valstybės institucijos, išleidusios ginčijamą teisės aktą, teisės, nes suinteresuotam asmeniui taptų sunkiau teikti paaiškinimus dėl pareiškėjo argumentų ir rengtis teisminiam nagrinėjimui (*inter alia* 2004 m. balandžio 16 d., 2012 m. balandžio 25 d., 2018 m. spalio 5 d. sprendimai).

3.3. Šio prašymo kontekste pažymėtina, jog Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnio 1 dalies 8 punkte nustatytas reikalavimas pareiškėjui nurodyti savo poziciją dėl teisės akto (jo dalies) atitikties Konstitucijai ir tos pozicijos juridinį pagrindimą su nuorodomis į įstatymus *inter alia* reiškia, kad pareiškėjas turi aiškiai ir nedviprasmiškai išdėstyti savo poziciją (nuomonę), kokie reikalavimai iš Konstitucijos (konkrečių jos nuostatų (normų ir (ar) principų)) kyla ginčijamam teisiniui reguliavimui, kurių, pasak pareiškėjo, jį nustatant buvo nepaisyta. Pažymėtina, kad prašyme neišdėsčius tokios pozicijos (nuomonės) nebūtų sudaryta sąlygų suinteresuotam asmeniui taip pat pateikti savo argumentus, kodėl pareiškėjo abejonės dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijai laikytinos nepagrįstomis.

4. Pareiškėja abejoja Seimo statuto 198 straipsnio ir Seimo protokolinio nutarimo atitiktimi Konstitucijos 92 straipsnio 5 daliai, pagal kurią nauja Vyriausybė gauna įgaliojimus veikti, kai Seimas posėdyje dalyvaujančių Seimo narių balsų dauguma pritaria jos programai, 101 straipsnio 2 daliai, pagal kurią, kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų, Vyriausybė turi iš naujo gauti Seimo įgaliojimus; priešingu atveju Vyriausybė turi atsistatydinti.

4.1. Pažymėtina, kad pagrindinis pareiškėjos argumentas, kuriuo ji grindžia savo abejonę dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijai, yra tai, kad joje nėra nustatyta, kaip Vyriausybė turi iš naujo gauti Seimo įgaliojimus, kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų. Pareiškėja prašyme teigia, kad „kaip turi būti įgyvendinama Konstitucijos 101 straipsnio antrosios dalies norma „kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų, Vyriausybė turi iš naujo gauti Seimo įgaliojimus“, Konstitucijoje neaptarta“, „taigi Konstitucijoje įgaliojimų gavimo iš naujo pasikeitus daugiau kaip pusei ministrų procedūros neaptartos, jos išsamiai neišaiškintos ir Konstitucinio Teismo 1998 m. sausio 10 d. nutarime, todėl kyla klausimas, ar Seimo statuto 198 straipsnyje aptartos taisyklės neprieštarauja Konstitucijai“.

Pabrėžtina, kad toks pareiškėjos argumentas yra pats savaime prieštaringas, kadangi, jei, kaip teigia pareiškėja, tam tikras klausimas Konstitucijoje nebūtų aptartas, nebūtų aišku, kodėl Seimas šio klausimo negalėtų reguliuoti savo nuožiūra ir kodėl jo nustatytas teisinis reguliavimas prieštarautų Konstitucijai.

Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, pati Konstitucijos, kaip aukščiausios teisinės galios akto, prigimtis, konstitucingumo idėja suponuoja tai, kad Konstitucijoje negali būti ir nėra spragų ar vidinių prieštaravimų (*inter alia* 2004 m. gegužės 25 d., 2006 m. kovo 28 d., 2014 m. sausio 24 d. nutarimai).

4.2. Be to, pažymėtina, kad savo abejonei dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties nurodytoms Konstitucijos nuostatomis pagrįsti pareiškėja pateikia ir kitus abstraktus ir prieštaringo pobūdžio teiginius ir samprotavimus.

Kaip antai, viena vertus, pareiškėja teigia, kad ginčijamu Seimo protokoliniu nutarimu nebuvo sudaryta nauja Vyriausybė, kad šiuo Seimo protokoliniu nutarimu Seimas išreiškė pasitikėjimą ta pačia Vyriausybe, tik su dalimi pakeistų ministrų; kita vertus, ji ginčija Seimo statuto 198 straipsnio ir Seimo protokolinio nutarimo atitiktį Konstitucijos 92 straipsnio 5 daliai, pagal kurią nauja Vyriausybė gauna įgaliojimus veikti, kai Seimas pritaria jos programai. Tačiau pareiškėja nepaaiškina, kaip ši Konstitucijos nuostata yra susijusi su Vyriausybės įgaliojimų suteikimu iš naujo pagal Konstitucijos 101 straipsnio 2 dalį.

4.3. Pažymėtina ir tai, kad pareiškėja kelia įvairaus pobūdžio klausimus, kaip antai: „ar yra esminis konstitucinis skirtumas tarp Vyriausybės įgaliojimų gavimo iš naujo Seime naujai išrinktam Respublikos Prezidentui pradėjus eiti pareigas ir Vyriausybėje pasikeitus daugiau kaip pusei ministrų“; „jeigu Vyriausybės įgaliojimų gavimą iš naujo pasikeitus daugiau kaip pusei ministrų susietume su reikalavimu teikti Seimui pritari Vyriausybės programai, ar tokiu atveju, jai pritarus, nekiltų klausimas dėl Ministro Pirmininko ir visų kitų ministrų, tai yra ne tik naujai paskirto (paskirtų), priesaikos pagal Konstitucijos 93 straipsnį“; „<...> ar balsavimas dėl Vyriausybės programos kaip būdas gauti įgaliojimus iš naujo vyktų supaprastinta tvarka, ar tai turėtų ir galėtų vykti pagal bendrą tvarką, tai yra du kartus teikiant programą pritarimui“.

Pažymėtina, kad pareiškėja, nors ir kelia šiuos klausimus, savo pozicijos (nuomonės) dėl jų nepateikia.

4.4. Pareiškėja prašyme nurodo Konstitucinio Teismo 1998 m. sausio 10 d. nutarime suformuluotas oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatas ir teigia, kad, kaip minėta, „Konstitucijoje įgaliojimų gavimo iš naujo pasikeitus daugiau kaip pusei ministrų procedūros neaptartos, jos išsamiai neišaiškintos ir Konstitucinio Teismo 1998 m. sausio 10 d. nutarime“.

Pažymėtina, kad pareiškėja nesiremia Konstitucinio Teismo 1999 m. balandžio 20 d. nutarimu, kuriame *inter alia* suformuluotos šios oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatos:

– Konstitucijos 101 straipsnio 2 dalyje nustatytos normos turinį galima atskleisti tik atsižvelgiant į Konstitucijoje įtvirtintą Vyriausybės sudarymo ir įgaliojimų veikti gavimo tvarką, tokių įgaliojimų gavimo iš naujo teisinį reglamentavimą ir į Seimo bei Vyriausybės tarpusavio teisinių santykių ypatumus;

– „Vyriausybė turi turėti Seimo pasitikėjimą. Todėl Konstitucijos 92 straipsnio 5 dalyje nustatyta, jog „nauja Vyriausybė gauna įgaliojimus veikti, kai Seimas posėdyje dalyvaujančių Seimo narių balsų dauguma pritaria jos programai“. Pritarimas Vyriausybės programai reiškia, kad Vyriausybei yra suteikiami įgaliojimai įgyvendinti jos programines nuostatas“;

– „Įgaliojimų iš naujo gavimo institutas yra viena iš Vyriausybės parlamentinės priežiūros formų, kurią taikydamas Seimas gali patikrinti, ar Vyriausybėje pasikeitus daugiau kaip pusei ministrų tebevykdoma Vyriausybės programa, kuriai Seimas buvo pritaręs“.

5. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad pareiškėja, ginčydama Seimo statuto 198 straipsnio, Seimo protokolinio nutarimo atitiktį Konstitucijos 92 straipsnio 5 daliai, 101 straipsnio 2 daliai, nepateikia savo teisinės pozicijos (nuomonės) dėl to, kokie reikalavimai kyla iš Konstitucijos Seimui suteikiant Vyriausybei įgaliojimus iš naujo, kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų, *inter alia* kaip turi būti suteikiami Vyriausybei įgaliojimai iš naujo, kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų (ar iš naujo pritariant Vyriausybės programai, ar kitu būdu), kokiu Seimo aktu tai turi būti padaryta, kokių iš Konstitucijos kylančių reikalavimų buvo nepaisyta nustatant jos ginčijamą teisinį reguliavimą.

Konstatuotina ir tai, kad, pareiškėjai nepateikus nurodytos pozicijos (nuomonės), ji nepateikė teisinių argumentų abejonei dėl Seimo statuto 198 straipsnio, Seimo protokolinio nutarimo atitikties Konstitucijos 92 straipsnio 5 daliai, 101 straipsnio 2 daliai pagrįsti.

6. Kaip minėta, Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnio 1 dalies 8 punkte nustatytas reikalavimas pareiškėjui nurodyti savo poziciją dėl teisės akto (jo dalies) atitikties Konstitucijai ir tos pozicijos juridinį pagrindimą su nuorodomis į įstatymus *inter alia* reiškia, kad pareiškėjas turi aiškiai ir nedviprasmiškai išdėstyti savo poziciją (nuomonę), kokie reikalavimai iš Konstitucijos (konkrečių jos nuostatų (normų ir (ar) principų)) kyla ginčijamam teisiniam reguliavimui, kurių, pasak pareiškėjo, buvo nepaisyta. Minėta ir tai, kad prašyme ištirti teisės akto (jo dalies) atitiktį Konstitucijai

taip pat turi būti aiškiai nurodyti teisiniai motyvai, pagrindžiantys pareiškėjo abejonę dėl kiekvieno konkrečiai nurodyto ginčijamo teisės akto (jo dalies) straipsnio (jo dalies) ar punkto, kurio atitiktimi konkrečiai nurodytoms Konstitucijos nuostatomis pareiškėjas abejoja.

7. Vadinas, pareiškėjos Seimo narių grupės prašymas neatitinka Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnio 1 dalies 8 punkte nustatyto reikalavimo aiškiai ir nedviprasmiškai nurodyti pareiškėjo poziciją ir teisinius motyvus, pagrindžiančius pareiškėjo abejonę dėl teisės akto (jo dalies) atitikties Konstitucijai.

8. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnį prašymas, neatitinkantis Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnyje nustatytų reikalavimų, yra grąžintinas pareiškėjui. Prašymo grąžinimas neatima teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, kai bus pašalinti trūkumai.

9. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad yra pagrindas grąžinti pareiškėjai Seimo narių grupei prašymą ištirti Seimo statuto 198 straipsnio, Seimo protokolinio nutarimo atitiktį Konstitucijos 92 straipsnio 5 daliai, 101 straipsnio 2 daliai.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25 straipsnio 2 dalimi, 28 straipsniu, 66 straipsnio 1 dalies 8 punktu, 70 straipsniu, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Grąžinti pareiškėjai Lietuvos Respublikos Seimo narių grupei prašymą Nr. 1B-17/2019 ištirti, ar:

– „Lietuvos Respublikos Seimo statuto 198 straipsnis neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 92 straipsnio penktajai daliai ir 101 straipsnio antrajai daliai“;

– „Lietuvos Respublikos Seimo 2019 m. rugpjūčio 20 d. protokolinis nutarimas Nr. XIII-2412 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos Vyriausybei suteikimo iš naujo“ neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 92 straipsnio penktajai daliai ir 101 straipsnio antrajai daliai“.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Janina Stripeikienė

Dainius Žalimas